

II. ÉVF. 1901. 11. SZÁM

ÖRÖKIMÁDÁS

HAVI FOLYÓIRAT

A LEGMÉLT. OLTÁRISZENTSÉG IMÁDÁSA S
SZEGÉNY TEMPLOMOK FELSZERELÉSÉNEK
ELŐSEGÍTÉSÉRE HIVATALOS KÖZLÖNYÖL

KIADJA

A KÖZPONTI OLTÁREGYESÜLET

Szerkesztőség-kiadóhivatal Bpest, IX., Rákos-u. 5

Ára egy évre 3 korona

Megjelenik minden hó végén

STYPHANEUM NYOMÁSA BUDAPESTEN

ÖRÖKIMÁDÁS

a Központi Oltáregyesület havonként megjelenő hivatalos közlönye.

Tartalom: Gr. Mailáth Gusztáv Károly megnyitó beszéde az eucharisztikus kongresszuson. — Az Oltáriszentség s a szent hagyomány. — Ador te... — Az Örökimádás templomáról. — Az Oltáriszentség irodalma. — Az egyházi kellékek anyagáról és alakjáról. — A szentmiseáldozat, papi zsolozsma és a liturgikus ének. — Oltáregyesületi ügyek. — Elmélkedés a legfőbb Oltáriszentségről. — Irodalom. — Hirdetések

Gr. Mailáth Gusztáv Károly megnyitó-beszéde az eucharisztikus kongresszuson.

Dicsértessék és áldassék vég nélkül a legméltóságosabb Oltáriszentség! — Mindörökké Amen.

Mindenek előtt örömünknek kell kifejezést adnunk, hogy a nagyméltóságú püspöki karnak egyik kiváló tagját üdvözölhetjük körünkben, Desseffy Sándor csanádi püspök ur ő nagyméltóságát. (Lelkes éljenzés.)

Nagyméltóságú Püspök Ur! Mélyen tisztelt kongresszus!

Megnyitó beszédemet fájdalmas megemlékezéssel kell kezdenem. Társulatunk egyik példás buzgóságú és tevékeny tagját veszítettük el, a ki még a múlt gyűlésen köztünk volt, a győregyház-megye kiváló papját, Hahnekamp György kanonok urat. Az idő rövidsége nem engedi, hogy ennek a valóban eucharisztikus papnak életével hosszasan foglalkozzunk, de méltó, hogy legalább jellemének egy-két vonásáról emlékezzünk meg. A legméltóságosabb Oltáriszentség iránt való szeretete különösen szentmiséjében nyilvánult meg; sokan csak azért jártak el az ő miséjére, hogy azon épüljenek. Mert a papnak arra kell törekednie, hogy lelkének érzületével is, a szabályok pontos megtartásával is mások buzgóságát fokozza, erősítse. A megboldogult kispapjait maga is figyelmeztette a rubrikák fontosságára, különösen pedig példaképpül olyan papok

megfigyelését ajánlotta, kik a legszebb szabályossággal miséztek. Ha látta, hogy a minisztráló fiu gyakorlatlan, vagy viselkedése nem megfelelő, elküldte az oltártól és kanokok léteire ő maga szolgált a miséző papnak, hogy semmire zavarja a fölséges áldozatot. Ha uton volt és valahol vidéken misézett, gyengéd érzülete nem engedte meg, hogy Isten oltárára nem illő szerekről említést tegyen az illető plébánosnak, hanem visszaérkezte után valami láthatatlan kéz elkészítette s megküldötte a hiányos szereket az illető helyre. Május 17-én halt meg s hogy mily figyelemmel végezte egyesületi köteleit, az mutatja, hogy még máj. 10-éről keltezve pontosan beküldötte libellusát.

Tisztelt eucharisztikus kongresszus! Ugyanaz az élő hit, a mely az ő lelkét eltöltötte, hozott bennünket ide a mai napon. És honnan az ő élő hite? honnan a mi erősségünk? A legméltóságosabb Oltáriszentségből. Ez bátorit az élet küzdelmében, ez védelmez korunk betegségei, veszedelmei ellen. Korunk *hitetlensége* ellen orvosszer az Eucharisztia. Orvosszer, mert az Eucharisztia a titkok titka, s a ki igazán tiszteli e legnagyobb titkot, hitetlen nem lehet soha. Orvosszer *a nagyzás, a hiuság* ellen is. Korunkban mindenki többnek, nagyobbak akar látszani, mint a mekkora valóban de még nem láttunk soha senkit, a ki igazán, bensőséggel hitt az Oltáriszentségben, hogy a külső pompát, ékességet kereste volna. Mert az Eucharisztiaiban rejlő isteni szerénység és alázatosság elveszi kedvünket a hiuságtól és nagyzástól, elveszi kezüket a drága, erőn felül beszerzett selyem-bársony költségességétől; megalégedetté teszi a szegényt, a gazdagot pedig, ha módjában volna is költekezni, nemes egyszerűségre tanítja, hogy minden gazdasága mellett is szerény legyen és alázatos.

Kedves (bocsánat, azt gondoltam otthon vagyok kedves hiveim körében) — mélyen tisztelt kongresszus! (Hosszas éljenzés!) Sohasem volt az *idegesség* annyira elterjedve mint épen korunkban. A legméltóságosabb Oltáriszentségben jelenlevő Jézus orvosszerünk az idegesség ellen is. Mert mitől ideges a mostani ember? A romlott ujságok olvasásától, a megmérgezett sajtótól, a mely tele van bűnnel és erkölcstelenséggel, az igazi érdemet letagadja vagy elhallgatja,

a becsületességet rágalmazza, sárba hurczolja; félrevezeti, megtéveszti, különösen az egyszerű falusi embert, a ki egészen gyanútlanul veszi kezébe e kárhozatos jószágot. Ideges korunk a sokféle látványosságtól, a modern színelőadásoktól. Mértékkel, okosan élvezve, talán nem ártana az ilyen szórakozás, de mindezek napjainkban olyan irányt vettek, mely veszedelmes és semmiképen sem helyeselhető. Gyógyulni akarnak az idegesek? Ide jöjjenek az Eucharisztia elé, töltsenek csak egy kis félórát előtte naponként, magukba szállva és nem lesznek idegesek többé. Nem hallottam, hogy valaki ideges lett volna, ki igazán, teljes lelkéből imádta, szerette az Oltáriszentségben rejlő Ur Jézust.

Aztán ki ment meg kedves keresztények! mindnyájunkat azon sok veszedelemtől, melyekkel mindenünnen körül vagyunk véve. Mi ad erőt legalább az ifjuságnak az egész világ ezerféle *kisértése* és a saját rossz hajlamai ellen? Könyekig megindít mindig, mikor egy-egy ártatlan gyermeket, ifjút látok az oltár előtt térdelni, hogy a szentségi Ur Jézust segítségül hívja. És mi ad erőt minden szenvedőnek, mindegyikünknek, hogy az élet terheit elbirjuk, ha nem a legméltóságosabb Oltáriszentség?

Mélyen tisztelt kongresszus! Miután már harminczhárom évet töltött a földön isteni Üdvözítőnk, panaszosan kérdezte: «Oly sokáig vagytok köztetek és még sem ismertek engem?» Ezzel a kérdéssel fordul mindazokhoz, kik őt még most sem akarják megismerni, szeretni. Mi, a kik az ő különösebb tiszteletével, imádásával a mások mulasztását, hibáit is pótolni akarjuk, mi is vigyázzunk, hogy Jézusunknak ez a szemrehányó kérdése ránk sohase vonatkozzék.

Az ülést megnyitom. (Hosszu, lelkes éljenzés.)

Az Oltáriszentség s a szent hagyomány.

Dogmatikus értekezés. Az eucharisztikus kongresszuson előadta: *P. Tomcsányi Lajos S. J.*

Az eszköz, melynek segítségével a kinyilatkoztatott igazságot megismerhetjük, ezen igazságoknak az egyház tanító hivatala által gyakorolt folytonos hirdetése. Krisztus Urunk ugyanis sem maga nem írta le az ő tanát, sem pedig az apostoloknak nem hagyta meg, hogy azt írásba foglal-

ják, hanem valamint maga élőszóval tanított, úgy apostolainak és ezek utódainak is azt parancsolta, hogy isteni tanát élőszóval hirdessék s a mennyiben ezt teszik, isteni segélyét ígérte nekik, mely őket megóvjá mindenkoron a tévelytől.¹

A nemzetek nagy apostola nem egyszer utal az igazságra, midőn meghagyja, hogy azon tanokat, melyeket az apostolok élőszóval hirdettek, meg kell őrizni az egyházban s hű megőrzés végett másoknak is át kell azokat hagyományozni.²

Utal ezen igazságra az is, hogy az isteni Mesternek pontosan engedelmeskedő apostolok közül azon parancsnak daczára, mely kötelességükké teszi, hogy tanítsák a hit igazait,³ többen épen semmit sem irtak; a kik pedig irtak, azok nem akarták a kinyilatkoztatott tant egész teljességében leírni, hanem csak azt, a mi czéljokra nézve szükségesnek látszott.⁴

S azért, ha a mult évben, mélyen tisztelt kongresszus, az akkor jelzett okokból kizárólag csakis a szentírás szavaira támaszkodva bizonyítottam azt, hogy a tridenti egyetemes szent zsinat igazat tanít, midőn a XIII. ülésben mondja, hogy Krisztus az Oltáriszentségben valósággal, igazán s állagilag jelen van, nem meritettem ki érveimnek teljes forrását s hogy ezt tegyem, a kinyilatkoztatott igazságnak *közvetlenebb* forrásából, a hagyományból meritem ezuttal érveimet, azon hagyományból, mely a mellett tanuskodik, hogy azt, a mit a tridenti szent zsinat az Oltáriszentségről tanít az egyház mindig s mindenütt állandóan hirdette, tanította.

Hirdette azt az egyház másfél századdal a tridenti szent zsinat előtt, midőn a konstanci zsinaton Wikleff azon állítását, mely szerint az áldozó pap átváltoztató szavai után is megmarad a szent ostyában a kenyér és a bor állaga, mint veszélyes eretnekséget kárhoztatta. A római pápa tekintélye majdnem porban hevert akkor: saját hibái, a római nép által támasztott zavarok s a fejedelmek hatalmi tulkapásai csorbát ütöttek azon a tekintélyen, melyet előbb az egyház feje élvezett; de abban a bizonytalan helyzetben is ott őrködött a Szentlélek az egyház kormányrudja mellett s érvényt szerzett a krisztusi tannak.

Tanította e tant az egyház két századdal a konstanci zsinat előtt, midőn szent Domokosnak lángeszű fia, akvinói szent Tamás,⁵ a ferenczrendű Dunsz Skotusz⁶ s velök koruknak hittudósai eretnekségről vádolták azokat, kik az átállagulást tagadták.

Vallotta e tant az egyház a tizenkettedik század derekán, midőn toursi Hildebert († 1134.) kezdeményezésére ezt a szót: átállagulás — trans-

¹ Franzelin, De trad. divina thesis IV—VII. ² 2. Timót. 2, 2; 2. Tessz. 2., 14. ³ Máté 28, 19; Márk 16, 15; Apost. csel. 1, 8. ⁴ János 21, 25; 2. Ján. 12, 13. ⁵ S. Thom. 3. qu. 75. a. 2. ⁶ Scotus 4. dist. 11, 9, 13. n. 15.

substantiatio — kezdette használni a katolikus hitigazság kifejezésére. Hirdette az egyház e tant a tizenegyedik században, midőn Berengár ujtásával szemben tartomány- s megyei zsinatokon s azokon kívül föl-emelte szavát s nyíltan vallá Jézusnak valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben. «Ha igaz az, a mit te mondasz — így ír Lanfranc érsek Berengár ellen,¹ akkor tévednek a latin nyelvet használó nemzetek, tévednek a görögök, tévednek az örmények, téved az egész egyház, a mely azt vallja, hogy Krisztus valóságos testét és valóságos vérét, azt a testet és vért, melynek a szent Szűz létet adott, vesszük magunkhoz a szentáldozásban.»

S midőn pár évvel előbb a csalfa Phócius által előkészített vallás-szakadás megtörtént, azon válságos időben sem feledkezett meg e tanról az egyház s hirdette azt. Vagy nem tanítják-e az egyháztól elszakadt görögök is, hogy a papnak szavára a kenyér állaga átváltozik Krisztus testének állagává? S hiszszük-e, hogy azon gyűlölet mellett, melylyel ők a rómaiak iránt viseltettek, átvették volna ezektől az átállagulás tanát?

Szó sem lehet arról!

Hitöket ennél fogva a közös forrásból meritették; azon időből vitték magukkal, midőn még a rómaiakkal egyek voltak s azon időben tehát egyetemesen elfogadott igazságnak tartották, hogy Krisztus az Oltáriszentségben valóságosan, igazán s állagilag jelen legyen.

Hirdette az egyház e tant az ötödik században is: e században szakadtak el ugyanis a nesztorianusok a katolikus egyháztól és ők osztják az Oltáriszentségről vallott hitünket. S ez csak abban lelheti magyarázatát, hogy magukkal vitték ők is tőlünk a közös tant, az első századok egyházának közös tanát.

S szóljak az első századokról?

A katolikus egyház mai tanát az Oltáriszentségről föllelhetjük a góthok szertartásos könyvében, szent Ambrus lithurgiájában, aranyszáju szent Jánoséban, a koptok szertartásos könyveiben, szent Márk és szent Jakab hátrahagyott lithurgiájában² s kételkedhattünk-e még a fölött, hogy krisztusi tan az egyháznak tana az Oltáriszentségről?

Aranyszáju szent János azt mondja,³ hogy az a valóságos, állagi test egyesül velünk a szentáldozásban, mely Betlehemben a világra jött; azt óhajtja⁴ ugyanez a szent, hogy az Oltáriszentségről szóló tanban ne az érzékekre, hanem a vallás által nemesített észre figyeljünk. Szólhatott volna így, ha azt nem hiszi az Oltáriszentségről, a mit ma hisz a katolikus egyház?

¹ Lanfranc, De corp. et sanguine Domini, cap. 22. ² *Assemani*, Codex liturg. Eccles. universae. *Zaccaria*, De usu libr. liturg. in rebustheol. in Bibl. Rit. tom. diss. 2. ³ In Ioan. hom. 45. al. 46. num. 3. ⁴ Hom. 82. al. 83. in Matth. num. 1., 4., 5.

«Más kezei vihetnek téged, de te magad saját kezeidben nem viheted magadat, nem viheted saját testedet... s így tön mégis Krisztus az utolsó vacsorán.» Ekkép szólt szent Ágoston¹ s szólhatott volna így, ha azt nem hiszi az Oltáriszentségről, a mit ma hisz a katolikus egyház?

Más az, a mit az Oltáriszentségben érzékeinkkel észreveszünk s más az, a mit a hit által megvilágított eszünkkel az érzékék által észrevett dologban jelenlevőknek vallunk, mondják szent Hilárius² és szent Ambrus.³

Az Oltáriszentségben jelen van Jézus eleven teste, Jézus emberi természetével egyesülve; jelen van ott az a föltámadott test, melyben egykoron eljő majd Jézus megítélni az eleveneket és holtakat, mondják nizzai szent Gergely⁴ és szent Efrém.⁵

Az Oltáriszentségben Krisztus azon teste van jelen, mely az Atya jobbán ül a mennyországban s ez és az nem két test, hanem csak egy, mondják alexandriai szent Cyrill⁶ és szent Izidor.⁷

Nem a hit, a remény és a szeretet által egyesülünk a szentáldozásban Krisztussal, hanem valóban, testileg, mondják szent Cyprián,⁸ damaskusi szent János⁹ és Tertullian.¹⁰

Nem pusztán képletileg Krisztus teste és vére az Oltáriszentség, hanem az, a mit az utolsó vacsorán mondott szavak jelentenek: valósággal az Istenember eleven teste, mondják szent Anasztáz¹¹ és a sziriai nagy szent Izsák.¹²

Az Oltáriszentség nem közönséges kenyér, hanem valóban Krisztusnak teste s azért ügyelj, nehogy ítéletet egyél a szentáldozásban, mondják szent Epifán¹³ és szent Makár.¹⁴

A kenyérből lesz Krisztus teste, a kenyér Krisztus testévé változik; imádni kell tehát az Oltáriszentséget, mondják szent Gaudenc¹⁵ és jeruzsálemi szent Cyrill.¹⁶

Miként a menyegzőn a víz borrá, miként Fáraó udvarában Mózes pálczája kigyóvá változott: úgy változik át a pap szavaira a kenyér és a bor Krisztus valóságos testévé és vérévé, mondják szent Jusztin¹⁷ és szent Irén.¹⁸

A ki Krisztusát látta földi életében, az előtt az Üdvözítőnek csak

¹ S. August. in Psalm. 33. enarrat. 1. ² S. Hilarius, De Trinit. lib. VIII. num. 13—17. ³ S. Ambros De Myster. cap. 9. ⁴ S. Greg. nyss. Orat. catechet. cap. 37. ⁵ In Biblioth. Orient. Assemani tom. 1. pag. 67, 97, 100.

⁶ S. Cyrill. Alex. in Joan. lib. 10. tom. 4. pag. 862. sq. ⁷ Tom. 7. Opp. ed. Arevali pag. 316. sqq. ⁸ S. Cypr. ep. 57. al. 54. ad Cornel. ⁹ S. Joan. Damascen. De fide orthod. lib. 4. cap. 13. ¹⁰ Tertull. De idololatr. cap. 7. ¹¹ S. Anastas. in Hodego cap. 23. ed. Gretzer pag. 349. sqq. ¹² Bibl. Oriental. Assemani tom. 1. pag. 220. ¹³ In Ancorat. num. 57. tom. 2. pag. 60 ¹⁴ Galland. Biblioth. tom. 3. pag. 541.

¹⁵ S. Gaudencius Brixin. Tract. 2. in Exod. ¹⁶ S. Cyrill. Hieros. Cat. IV. num. 6—9. Cat. V. num. 7. ¹⁷ S. Justin. Apolog. 1. num. 65. sqq. ¹⁸ S. Ireneus lib. 4. cap. 17; 18.

istensége maradt elrejtve s itt, az Oltáriszentségben, emberiségét is csak a hit szemével veszed észre; akkor az istenség alázta meg magát, midőn Krisztus az emberi természetet isteni természetével személyében egyesítette s most az egész Istenember megalázza magát, midőn mindkét természete elrejtőzik az Oltáriszentségben, akkor a Szentléleknek ereje által a szent Szűznek szavára testté lett az Ige s most ugyanazon Szentlélek ereje által a pap szavára a kenyér és a bor színe alatt megjelenik Jézus; akkor halandó testében járt a földön s most megdicsőült testben van közöttünk oltárainkon, ugymond szent Cezárius.¹

A szentatyák továbbá valahányszor e szentséget említik, azt *imádandónak, s oly csodálatosnak, isteninek, bámulatgerjesztőnek* mondják, hogy ahhoz csak a legmélyebb tisztelettel szabad közeledni; ezen elnevezéseket bizonyára nem használják, ha azt üres jelvénynek vagy jegynek tartották volna.

A szentatyák közös hittel vallják, hogy

a) ezen szavak: ez az én testem, ez az én véremnek kelyhe, oly világosak s oly könnyen érthetőek, hogy magyarázatra nem szorulnak s ezzel szemben még azt mondják, hogy

b) azt, a mit e szavak nyomán hinnünk kell, megértenünk nehéz, nagyon nehéz s beszélhetnének-e így, ha azt nem hiszik az Oltáriszentségről, a mit ma hisz minden katolikus ember?

S midőn ugyanazon szentatyák a megtérendőket oktatták, az Oltáriszentségről akkor sem adtak több fölvilágosítást tanulékony hallgatóságuknak, mint a mennyit ad maga a szentírás: hivatkoztak Krisztus szavaira s azoknak magyarázatába nem bocsátkoztak. Nem jártak volna el így kezdő tanítványaikkal, ha képletben mondja vala az Üdvözítő e szavakat: ez az én testem, ez az én véremnek kelyhe; nem cselekedtek volna így, ha az Oltáriszentségről azt nem hiszik, a mit ma hisz minden katolikus ember.

S e szentatyák oly biztosan számítottak koruk kereszténységének ezen hitére, hogy Krisztusnak valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben azon általánosan elfogadott igazságokhoz sorolták, melyeket be nem bizonyítandó tanhatározatként alapul vehettek az eretnekek ellen, midőn azoknak téves tanát czáfolgatták.

Igy tettek szent Ignác, az apostolok tanítványa, szent Athanáz, nagy szent Leó pápa és alexandriai szent Cyrill.

Voltak ugyanis, kik azt tanították, hogy Krisztusnak nem volt valóságos teste; ezek azt terjesztették a nép között, hogy *csak úgy látszott* (κατὰ τὸ δοκεῖν), mintha Krisztusnak igazi teste volt volna. Azt mondta ezekkel

¹ Galland. Biblioth. tom. 6. pag. 127.

szemben szent Ignác:¹ téves az ily beszéd; mert az esetben nem vennők magunkhoz a szentáldozásban sem Krisztus valóságos testét.

Voltak mások, kik Krisztus kettős természetét (az istenit és az emberit) összekeverték s kik tévesen azt állították, hogy Krisztusnak csak egy akarata vagyon. Azt mondták ezekkel szemben szent Athanáz² és nagy szent Leó pápa³: téves az ily beszéd; mert miként a kenyér átváltozása után megmaradt járulékok és Krisztus teste két dolog, ugy két különböző dolog Krisztus emberi és isteni természete is.

Voltak ismét mások, kik Nesztoriusszal rossz utra tértek s azt állították, hogy Krisztusban két személy vagyon. Ezekkel tengelyt akasztott alexandriai szent Cyrill,⁴ midőn ellenök így érvelt: egy Krisztust veszünk magunkhoz a szentáldozásban, az Istenembert, Krisztust; tehát két természetének daczára csak egy személy az Üdvözítő Krisztus.

Az egyháznak ezen állandó hite kiviláglik végre, hogy egyéb érveket mellőzzek, abból a nagy tiszteletből, melyet az Oltáriszentség iránt az egyházban kezdettől fogva a keresztények tanusítottak, ugy szintén az első századokban az áldozásnak szokásos titokbantartásából (*disciplina arcani*), melyet a hívők oly szigoruan tartottak, hogy a leggyűlöletesebb rágalom s a legkeresettebb kínzások, sőt maga a halál sem birhatta őket arra, hogy a szentáldozás titkát a pogányoknak elárulják s azok gunyjának s bántalmazásának kitegyék. Ezen kiváló tisztelet s e nagy veszélylyel járó titoktartás megmagyarázhatatlan volna, hogyha a keresztények nem hiszik, hogy az Oltáriszentségben valóságosan, igazán s állagilag jelen vagyon az Úr Jézus.

Szóval: a Kelet s a Nyugat szertartásos könyvei, a hívő nép s annak pásztorai az egyetemes és a tartomány- s egyházmegyei zsinatok napjainktól föl egész a szentatyáig s az utolsó szentatyától az egyházirókon át föl egész szent Ignáczig, az apostolok közvetetlen tanítványáig, mind azt vallották, hogy a mit a szentáldozásban kapunk, a mivel a szentáldozásban táplálkozunk, az Krisztusnak valóságos eleven teste; azt hitték tehát, a mit mi hiszünk, hogy az Oltáriszentségben valóságosan, igazán s állagilag jelen vagyon az Istenember, Jézus.

Ezen tan ennél fogva krisztusi tan, igazi tan.

Ha ehhez kétely fér, akkor kételkedjünk Krisztus istenségében is, mert ő ígérete ellenére sem akarta vagy nem tudta a tévelytől megóvni egyházát.

¹ S. Ignatius ad Smyrnenses num. 7.

² S. Athanas. apud Theodoret. dial. II. tom. 4. pag. 94. ³ Sermone 91. cap. 3.; ep. 59. cap. 2. ed. Ballerini. ⁴ S. Cyrill. Anathemat. XI. Apolog. tom. 6. pag. 156, 192. contra Nestor. lib. 4. cap. 5. tom. 6. pag. 109—213. in Joan. lib. 10. cap. 2.

~ Adoro te... ~

Ford. : *Nagyfalusi Lajos.*

Imádlak hódolva, mélységes Isten :
Ily mélyen rejtőzni nem bir, csak Isten !
Uedd, vedd el szívemet, s vele mindenem !
Mert én semmi vagyok és te Istenem !

Sebeid Camással meg nem illetem,
De hogy Istenem vagy, mégis hirdetem ;
Adj hitet, adj reményt, mely benned pihen,
S örök szeretettel sebezsd meg szívem !

Semmi minden érzék, szemem fénye éj :
Csak hitem sugallja, hogy itt Úram él.
De mindennél szentebb ez az égi hang,
Az Igazság szólt így, nincsen igazabb !

Óh megváltó halál drága emléke !
Óh élet záloga, kenyere, étke !
Forraszd szívem hozzád, belőled éljen,
Szent gyönyöreidbe merüljön mélyen.

A kereszt elrejté, a mi isteni,
De az embert el nem bírta rejteni ;
Itt mindkettő előtt sirva remegek,
S a megtért latorral egyet érezek.

Ce áldott Pelikán ! táplálj véreden ;
Szentelj meg, szennyfoltot ne hagyj lelkemen !
Hisz' véred egy csöppje bőséges özön,
Hogy egy szennyes világ ismét szent legyen.

Jézus ! kit szemlélek e fátyol alatt,
Csak egyért epedek, csak ez egyet add :
Hogy ha majd e fátyol örökre lehull,
Örök dicsőséged birjam boldogul !
Amen.

Az Örökimádás templomáról az eucharisztikus kongresszuson.

Elődta : *P. Soós István.*

Nemrégiben azt mondta valaki rólam, hogy én vagyok az országban a legjobb koldus. Nem emlékszem ugyan, hogy erre a titulusra épen az illetőnél rászolgáltam volna, talán nem is azért mondta, hanem azért, hogy állítása szerint, pár év alatt egy egész templomot összekoldultam. Én ugyan ezt az állítást sem fogadhatom el, de mivel esetleg nekem jutott a szerep az Örökimádás templomáról szólni, sokan bizonyára azt gondolhatnák, hogy a mélyen tisztelt Kongresszus előtt is koldustarisznyával jelenek meg. Sietek tehát az ilyeneket megnyugtadni, hogy biz én nem koldulok, mert először is saját tapasztalásomon okulva, teljesen igazat adok szent Pál ama mondásának, miszerint: «beatius est magis dare, quam accipere» — jobb adni, mint venni, még jobb, mint kérni; másodsor pedig a programmtól is eltérnék, a mely az én előadásomat nem úgy jelzi, hogy kolduljunk vagy gyűjtsünk az Örökimádás templomára, hanem egyenesen és határozottan,

hozzá még fölkiáltó jellel: «Építsünk az Örökimádásnak templomot Budapesten!»

Mi tehát az én föladatomban? Az, hogy a közvélemény figyelmét az Örökimádás templomépítési ügyének már hét évi akciójára tereljem s a már-már lankadni kezdő lelkesedést új lánggra lobbantsam. Szólok e végre az ügynek fontosságáról, magasztosságáról? Azt hiszem, hogy ez fölösleges volna, mert mindezekről a jelenlevők kétségkívül egytől-egyig meg vannak győződve, át vannak hatva, de meg ilyen föladatnak az én gyenge tehetségem meg sem felelne.

Egyébiránt azt gondolom, hogy nincs senki és semmi, a mi a magyar katolikusoknak úgy, mint a fölséges királyi családnak egyaránt szívében fekvő ügy iránt érdeklődést, lelkesedést kelthetne, mint az, hogy az építést nem huzzuk-halaszszuk, hanem végre-valahára megkezdjük. Építsünk tehát az Örökimádásnak templomot Budapesten, de ne majd egyszer, valamikor, hanem építsünk most, építsünk azonnal.

Kezdetől fogva figyelemmel kísértem ezt az igazán szép, magasztos és szent ügyet, de a nélkül, hogy csak az apró próféták közé is tartoznám, megjövendöltem, hogy az érdeklődést, lelkesedést és áldozatkésztséget iránta föntartani lehetetlen lesz, hacsak az építés mihamarább meg nem kezdődik. A magyar ember ugyanis, de talán más nemzetbeli, nemkülönben többé-kevésbé az események hatása alatt lelkesül és áldozni kész, de csakhamar szereti látni áldozatkésztségeinek gyümölcsét; szereti látni, hogy az ő fillérei, forintjai vagy százasai hová fordittatnak. Ha ezt látja, akkor kész többször is és többet is áldozni, de ha csak a jövővel, a «majd»-dal biztatják, akkor összeszorul a szive is, meg az erszénye is. Pedig, mi tagadás benne, az Örökimádás templomával már ilyenformán állunk, holott én azt hiszem, hogy hazánkban legalább templomépítésre való gyűjtés egyesültebb erővel, nagyobb lelkesedéssel és kedvezőbb kilátások mellett soha meg nem indult, mint épen az Örökimádás templomára. És ezek az erők — merem mondani — újra fognak egyesülni, ez a lelkesedés újra föl fog lobogni, az áldozatkésztség csodákat fog művelni, mihelyt a katolikus közönség arról értesül, hogy az Örökimádás temploma épül.

Én igazán nem találok semmi okot arra, hogy az építésnek megkezdése még továbbra halasztassék, ellenben igenis sokat arra, hogy minél előbb hozzáfogjunk és építsünk.

A főnehézség sokak előtt, úgy tudom, *a hely kérdése*. Az igaz, hogy ez rendkívül fontos, de az már nem szükséges, hogy némely fontos kérdések fölött éveken át tépelődjünk, mert lehet gyorsan és mégis okosan határozni. Bocsánat, hogy magamról szólok, de én annak idején fél nap alatt megtaláltam és el is határoztam, hogy templomunkat hova építsük s mondhatom, hogy jobb helyet maig sem találtam volna. Az is igaz, hogy e

templom helyének megválasztásánál sokféle érdek forog szóban, de talán még igazabb az, hogy minden érdekeket kielégítő, helyet akkor sem fogunk találni, ha még hét esztendeig töprenkedünk és tanácskozunk fölötte.

Talán tul is megyek a célon, de az eszmék tisztázása végett legyen szabad épenséggel nem mérvadó véleményemet erre vonatkozólag kifejeznem.

Én azt hiszem, hogy az eddig fölmerült különféle tervek közül egy sem volt még oly alkalmas és a legfőbb érdekeknek megfelelő, mint az, a mely szerint az Örökimádás temploma a nyugoti pályaudvar melletti téren volna fölépitendő. A földolog ugyanis, hogy a templom nagy forgalmu helyen álljon és minden oldalról könnyen megközelithető legyen. Erre pedig alkalmasabb hely az említettnél alig található, a hol nem kevesebb, mint hat oldalról fut össze a villanyos közlekedés. Téves volna azt gondolni, hogy e hely a város határán van. Sőt előre látható, hogy a nyugoti pályaudvarnak a közeljövőre tervbe vett kitelepítésével e környék nagy mértékben népesedni fog és a templomra különben is nagy szükség lesz. A helynek megszerzésével járó nehézség, mivel az állam tulajdona, ne ejtsen senkit kétségbe. Első dolog volna fölséges királyunkat az eszmének megnyerni, a kinek csak egy szavába kerül a kemény sziveket és fejeket megpuhítani.

Némelyeknek talán jobban tetszenék az Üllői-ut és József-körut sarkán levő Gschwindt-féle telek, a mely azonban csak százezrek, hogy ne mondjam millió árán volna kisajátitható és czélszerűsithető. Én azt hiszem, hogy a nagyközönségre vajmi rossz hatással lenne, ha az eddig gyűjtött összegeket ilyen kétes kimenetelű és a templomépítést talán több évre hátráltató ház- és telekspekulációba ölnők. Én egyébként világért sem akarnék az esetleg már folyamatba tett tárgyalásoknak elébe vágni, hanem csak az érdeklődő nagyközönség forró óhajának kifejezést adni, hogy a helykérdésben mielőbb döntsünk, de lehetőleg úgy, hogy a befolyt pénzzel az építést nyomban megkezdhessük. Szóval, döntsünk, hogy építsünk.

Az, hogy az eddig gyűjtött pénz még távolról sem elegendő a nagy mű befejezéséhez, ne riaszson vissza bennünket az építésnek megkezdésétől, mert én ezt a tételt: «azért nem építünk, mert nincs pénzünk», bátran megfordíthatom így: «azért nincs pénzünk, mert nem építünk», sőt megtoldom azzal, hogy nem is lesz pénzünk, a mig nem építünk. Határozottan hibás elvnek tartom én azt, a mit annak idején magamnak is sokszor fejemhez vágtak, hogy «ha nincs pénze, ne építsen templomot!» Mert ha csak akkor akartam volna az építéshez fogni, mikor a 250.000 forint együtt volt, akkor Angyalföldnek nem hogy ma nem volna, de még 10 vagy 20 év múlva sem lenne temploma. Ezt a fontoskodó, szükkeblű elvet lehet és kell is alkalmazni ott, a hol egy privát célnak, saját kényelemnek szolgáló ház-

ról van szó, de nem ott, a hol az Isten háza, az Isten ügye forog szóban, mint a minő első sorban az Örökimádás temploma.

Kevés, sőt mondhatom, hogy egy templomot sem ismerek én még olyant, a melynek építésénél az isteni Gondviselésre és a jó szivekre ne kellett volna számítani. Sőt azt hiszem, hogy az Isten ezt a benne helyezett bizalmat egyenesen megkivánja és akarja, hogy ne magunkban, hanem ő benne bizzunk és neki alkalmat adjunk az ő jóságának és hatalmának kimutatására.

Igazán megnyugtató volt rám, midőn annak idején a válságos pillanatokban egy, templomépitési ügyekben igen tapasztalt, férfiú azzal biztatótt: Ne busuljon, a mely templomnak le vannak rakva az alapjai, az már biztosítva van. S ezt magam is tapasztaltam, de meg félbenmaradt vagy elliczítált katolikus templomról még ritkán is hallottam.

És én azt hiszem, hogy az az összeg, mely az Örökimádás templomára eddig összegyűlt, az alapok lerakására legalább is elegendő volna s ezzel a fönti elv és tapasztalás szerint biztosítva volna annak fölépítése is. És ezt annál bátrabban merem állítani, mivel határozottan tudok olyanokról, a kik az Örökimádás templomára szánt kisebb-nagyobb összegeket készen tartják, de rendelkezésre bocsátani csak akkor fogják, ha majd látják, hogy az építés tényleg megkezdődött. Ez ugyan némi bizalmatlanságnak a jele, de ez a bizalmatlanság könnyen megmagyarázható s nézetem szerint csak egy mód van annak eloszlatására: az építésnek mielőbbi megkezdése.

Szólnak a mielőbbi megkezdés mellett még más okok is, a melyekre, hogy röviden rámutassak, kegyes engedelmeiket és türelmeiket kérem.

Tudjuk, hogy az Örökimádás templomának a legméltóságosabb Oltáriszentség tiszteletének ápolásán kívül másodsorban rendeltetése, hogy kifejezze és megörökítse azt a tiszteletet és kegyeletet, melylyel a magyar katolikusok a gyászos véget ért boldogult Erzsébet királyné emléke iránt viseltetnek. Bármily nagy, bármily mélyreható és őszinte legyen e kegyelet, emberi gyarlóságunknak szokásos következménye, hogy a ki vagy a mi egyszer eltűnik a szem elől, annak emléke is mind jobban és jobban tűnedez és elmosódik. Pedig épen e kegyeletnek varázsa volt és van még hivatta arra, hogy az Örökimádás temploma ügyének a sziveket megnyerje, az erszényeket megnyissa s ha varázst tétlenül eltűnni hagyjuk és nem ütjük a vasat addig, míg tüzes, hathatós eszköztől fosztjuk meg magunkat és a jó ügyet. Sőt, hogy tiszteletünk és kegyeletünk nagynevű boldogult királynénk iránt igazán benső és őszinte, az által mutathatjuk meg épen legvilágosabban, ha e templom mielőbbi fölépítésével kifejezésre juttatni iparkodunk.

E templomnak rendeltetése volna továbbá, hogy általa engesztelődjék az a rettenetes bűn, a melynél rútabbat a világ keveset látott és enyhüljön

az a fájdalom, melyet e bűn Istenen kívül a legnemesebb szivek egyikének, a mi fölséges királyunknak és egész családjának okozott. Az igaz szeretet, az őszinte részvét nem ismer késlekedést, hanem siet enyhíteni a fájdalmat annál inkább, minél sajtóbbnak látja azt. S hogy mennyire jól esnék fölséges királyunk szívének úgy, mint egész családjának e magasztos emléket készen látni, mily forrón óhajtják annak mielőbbi megkezdését, arról személyesen volt alkalmam meggyőződni.

Ha tehát a mi kegyeletünk elhunyt királynénk, a mi részvétünk és szeretetünk fölséges királyunk iránt igaz és őszinte, akkor ne tétovázzunk, ne aggályoskodjunk, hanem fogjunk munkához és építsünk! Saxa loquantur, hadd beszéljenek már a kövek és ne csak a nyelvek és szivek.

A hol ilyen nagy múról van szó, talán nem is egészen illő krajczároskodásnak tűnhetnék föl, de mivel a gyűjtés krajczáronként is folyt, azt hiszem, a kiadásnál a krajczárokra is kell tekinteni. Ennélfogva az építés mellett érvül hozom föl azt is, hogy épen a jelen körülmények a legalkalmasabbak arra, hogy olcsón és gyorsan épithessünk, mert sem az anyag, sem a munkaerő jutányosabb mostanában nem volt és talán egyhamar nem is lesz, mint épen napjainkban, a midőn egyuttal szocziális bajokat is enyhítenénk, ha az építéshez mihamarább hozzáfogván, pár száz embernek jó időre keresetet és kenyeret juttatnánk a mire épen Budapesten van legnagyobb szükség.

Nekem föltűnt s föltűnhetett másoknak is, miért hangsulyozza a program, hogy az Örökimádásnak *Budapesten* építsünk templomot. Ebből én azt sejttem, hogy talán vannak, a kik azt máshol és nem Budapesten szeretnék fölépíteni. Én pedig ezt a templomot máshol el sem képzelhetem, mint épen Budapesten. Itt annak a helye első sorban, mint az ország szívében, fővárosában. A mint megvan Párisban Franciaországnak, Rómában Olaszországnak, Brüsszelben Belgiumnak, Innsbruckban Tirolnak az Örökimádás temploma, úgy legyen meg Budapesten Magyarországnak. — Budapestet sokan és nem ok nélkül Babylonnak tekintik, melyben Beliál ütötte föl sátorát, építsünk mi föl ezzel szemben az Örökimádás templomában Krisztusnak trónusát, melyen szünet nélkül fogadhassa az Oltáriszentségben hű gyermekeinek hódolatát. Ha többé-kevésbé innen terjed szét az a bűn és átok az egész országba, készüljön el mihamarább az az oltár, melyről az engesztelés tömjénfüstje szálljon fölfelé szüntelenül a megbántott Istenhez és áldás áradjon szerte a hazába!

Az Oltáriszentség irodalma.

Irta: dr. *Zubriczky Aladár.*

A magyar irodalom az Oltáriszentségre vonatkozó művekben több, mint szegényes. Óvakodom az élesebb kifejezéstől, mert ennyi föltétlenül igaz, több pedig talán sértő volna. Örömmel látjuk az eucharisztikus törekvéseknek a mi hazánkban s kivált a fővárosban való szép föllendülését s annál fájdalmasabban esik bevallanunk, hogy ez a föllendülés korántsem illette az irodalom terét oly mértékben, mint várni lehetett volna.

Félreértés elkerülése végett szükséges kijelenteni, hogy nem szólok az Oltáriszentséggel foglalkozó folyóiratokról. Mert a magyar eucharisztikus irodalom terén sajátságos tünetnek vagyunk tanui. Ha ezt az irodalmat két részre osztjuk s egyik oldalon az időszaki sajtót, a másikon az ettől függetlenül megjelenő füzeteket és könyveket csoportosítjuk: e két csoport között szokatlan aránytalanságot találunk. Magyarországon az Oltáriszentség ügyét három folyóirat szolgálja: az egyik a papság, a második a művelt világiak, a harmadik a köznép körében szolgálja a szent ügyet. Tekintve azt, hogy mi, a mint az általános művelődés, úgy a keresztény mozgalmak terén is csak lassan lépünk más nemzetek nyomába, az említett folyóiratok száma igazán meglepően örvendetes, mert pl. Németországban is csak öt folyóirat áll kizárólag az Oltáriszentség szolgálatában. Ha ellenben az eucharisztikus irodalom másik ágát, az önállóan megjelenő füzeteket és könyveket nézzük, ezen a téren messze elmaradunk a folyóiratok aránya mögött. Németországban évente 15—20, az Oltáriszentségre vonatkozó füzet és könyv jelenik meg a könyvpiaczon. Ha most a folyóiratoknak arányát (5:3) alkalmazzuk a füzetekre és könyvekre, nálunk évente legalább is 8—12 ilyen munkának kellene megjelennie. Holott tényleg vannak évek, mikor egy ilyen munka sem jelenik meg.

Az első szentáldozásra való előkészítést tárgyaló füzetke vagy könyv Németországban 1890. és 1897. között 33 jelent meg. Ennyinek czimét sikerült megtudnom; de mig készséggel elismerem, hogy ezek közül némelyik nem új munka, csak régiebb munkának új kiadása, addig azt is jeleznem kell, hogy nem volt módomban jegyzékemet teljessé tennem. E művecskék között vannak olyanok, melyek 6, 7, 11, 13, sőt 29 kiadást értek. Nálunk visszamenve 1890-en tul a legrégebb időig mindössze négy ilyen munkát sikerült találnom, azok is beérték az első kiadással és ma részben elavultak, részben elfogytak. Folytathatnám az összehasonlítást tovább, ha sikerülne itt-ott egy-egy szaknál, egy-két magyar munkánál, rendesen fordításnál egyebet találnom. Jegyzeteimben 1840. és 1897. között 16 német munkát találok, mely a szentmisével, 32 német munkát, mely szentség-

látogatásokkal, engeszteléssel, szentségimádással, 9-et, mely a szentáldozással foglalkozik.

Bizonyos, hogy az irodalom szaporasága nem egyértelmű tartalmas voltával és bizonyos szakoknak tulhalmozása rendesen a legélesebb kritika azon szakok íróinak tehetetlensége fölött. Nem is azért mondom ezeket, mintha óhajtanám, hogy a magyar irodalmat is rajokban lepjék el különféle eucharisztikus művek. Az irodalmi tulterhelés betegség és az írók tehetetlensége rendesen kifejezője tehetetlenségüknek. Ha azonban a fölöslegtől óvakodunk is, a hiányokat sem szabad lepleznünk. — A magyar eucharisztikus irodalomnak pedig nagy lékei vannak. Az első az, hogy tudományos munkánk az Oltáriszentségről ugyszólván teljesen hiányzik. Hiányzik továbbá jó, nemes, érdekes és hangulatos előkészítő vezérfonalunk az első szentáldozáshoz. S e téren egy munka aligha elégithet ki, mert a vérmérséklet, az értelmi és érzelmi elemnek tulsulya emberenkint igen különböző s azért az egyik előkészítés egyeseknek nagyon is megfelel, másokat ellenben émelyit vagy hidegen hagy. Az ilyen áldozási előkészítés minden valószerű dogmatikus alap daczára is egy darab a költészetből s mindenkinek más és más a kedves költője. Azután számítani kell azzal, hogy az unalom az élvezet megölője s a kinek hivatásához tartozik, hogy évek hosszú során át készítse elő a gyermekeket az első szentáldozásra, örömmel nyulna minden második-harmadik évben új, hangulatos vezérkönyvecske után. Nagy hiánya továbbá a magyar eucharisztikus irodalomnak, hogy nem veszi észre, vagy nem akarja észre venni azt, a mit az előző századokban magyar írók az Oltáriszentségről termeltek. Kellemetlenül érint mindenkit, a ki idegen irodalmi újdonságokat figyelemmel kísér, ha a német és francia könyvpiaczon egy-egy régi kipróbált magyar hitbuzgalmi írónak új kiadásával találkozik, a kit Magyarországon sokan még nevérol sem ismernek.

Ugy látszik, itt is igaz, hogy senki sem próféta a maga hazájában. Csak két régi magyar munkát említek, melyeknek új kiadásáról s mivel az eredeti latin, fordításáról mielőbb gondoskodnunk kellene. — Az egyik Hevenes Gábor magyar jezsuitának munkája: *Calendarium Eucharisticum, sive perpetuus SS. Eucharistiae cultus per quotidiana Sanctorum exempla et monita propositus*. A másik Nádasi János magyar jezsuitának nagyobb művéből *Annus hebdomadarum coelestium* egy hosszabb részlet: *Anni Eucharistici*.

S mivel nagyon szivemen fekszik, szólni akarok az Oltáriszentségnek tudományos irodalmáról. Nálunk ilyen könyv ritka, mint a fehér holló. Hamarjában alig tudnék nehánynál többet elsorolni. A század elején Fejér György, a nagy polyhistor irt az Oltáriszentségről kétkötetes tudományos munkát, mely azonban a szentatyák irodalmának mai földolgozása után

sokban javításra szorulna. A század vége felé dr. Kisfaludy A. Bélától jelent meg a Szentmise áldozati valósága és dr. Krammer Györgytől egy különnyomat szintén a szentmiséről. A hittudományi doktori értekezésekben s a különféle pályatételeknél az Oltáriszentség nem szerepel. (Folyt. köv.)

Az egyházi kellékek anyagáról és alakjáról.¹

Azon megbízást vettem, hogy az egyházi kellékek anyagáról és alakjáról előadást tartsak. Az idő kimértsége miatt csakis azon kellékekről szólhatok, melyek az Oltáriszentséggel szorosabb összefüggésben állanak, s melyeknek készítéséről az Oltáregyesületek közvetlenül gondoskodnak; tehát csakis az egyházi *ruhák* és *fehérneműek* anyagáról és alakjáról.

I.

Az egyházi ruhák szövete legalább is félselyem legyen. Ha értékesebb finomabb, pld. arany, ezüst brokát, annál jobb; gyapju, pamutszövetek tilosak, valamint azok is, melyeknek czifrázatja (dessin) nem szövés útján készült, hanem csak úgy van rá préselve vagy nyomtatva. Ez a szőtt «dessin» is különben legyen egyszerű s a középkorból ránk maradt minták után készüljön.

De ha a szövet értékes, tartós is, mégis e mellett még puhának, könnyűnek, hajlékonynak is kell lennie, hogy redős, hullámos ruhához, ne pedig valami deszkadarabhoz hasonlítson. Azért az egyházi ruhákat nem szabad himzéssel, nehéz paszomántokkal tulterhelni; nem szabad a szövet és bélés közé bármiféle töltelékot tenni; maga a bélés is legyen könnyű, selyem vagy ehhez hasonló finom portéka.

A szövet színe egyházas legyen; t. i. fehér, vörös, zöld, viola vagy fekete, s oly határozott, hogy első pillantásra fölismerjük, melyik színt akarja képviselni. Épen a tulságos diszítés s a tarka-barka «dessin» szokja az alapszínt elfödni vagy háttérbe szorítani. Az arany brokát, mint ismeretes, az összes színeket képviseli — a fekete kivételével.

A diszítésül szolgáló paszománt vagy rojt valódi ezüst vagy selyem legyen; mert, ha hamisitott, hamarosan megzöldül, illetőleg megmerevedik.

Ennyit általában a zegyházi ruhák szövetéről. Áttérve az egyes ruhákra, nagyságra nézve első helyet foglalja el:

A *pluviálé*. Ez az egyházi ruhadarab erősen emlékeztet még az ősrégi misemondó ruhák alakjára; csakhogy idővel a gyakorlati szükségnek meg-

* Ebbe a cikkelybe az előadásból rövidség okáért kihagyott részeket is fölvevük. M. A.

felelőleg nem a két oldalát, hanem az elejét hasították föl, s mert esős időben a szabadban is használták, hátul csuklyával látták el (*casula cuculata*), mely a XIII. századig meg is tartotta régi formáját. Ekkor változott a csuklya paizs alaku diszszé, mely a renaisszancze ideje óta egyre növekedett terjedelemben.

Egyházi előírás szerint a pluviálé bokáig érjen s bősége is ennek megfelelő legyen. Disz kevés legyen rajta, mert amugy is elég nehéz, különösen hosszabb körmeneteknél; elég, ha elől, a szárnyak szélét kihimezzük s alsó karimáját rövid rojtokkal ékesítjük. Hasonlóképen szokásos és szabad diszíteni a csuklyát, himzéssel, hosszú rojtokkal; de régi helyén és alakjában, baklyó nélkül.

A csat is mennél értékesebb, mennél szebb, annál jobb; csak erős és szilárd legyen, szorosán is járjon, nehogy ténykedés közben a pap a pluviálét elveszítse.

A *misemondó ruha*, mint latin neve is mutatja, régen egy kis házikóhoz, kunyhóhoz hasonlított. Ám idők folytával ugy össze-visszanyirbálták, hogy a mult század elejéig alig maradt belőle valami: ezt a maradékot ma hegedü-kazulának mondjuk.

Vagy 50 év óta a misemondó ruhák ismét visszafelé fejlődnek; úgy-hogy a misemondó ruha annál egyházasabb, mennél szélesebb és hosszabb. Kivánatos is, hogy a római misemondó ruha használata általános legyen.

Ez pedig, t. i. a római kazula, körülbelül másfél m. hosszú s egy m. széles. Diszített középrésze *elől* keresztcs, hátul egyenes oszlopot képez, melynek szélességét az előírások 16 cm.-ben állapítják meg.

Meg van azonban engedve a *borromäus* és *gót* kazulák használata is.

Az előbbi még a rómainál is bővebb s nemcsak elől, hanem hátul is kereszt disziti.

A keresztcs, illetőleg a középgerincz más szövetből is készülhetnek s ha a többi részeknél diszesebbek is, mindazáltal az alapszinben velük okvetlenül megegyezzenek.

A misemondó ruháknak úgy a széleit, valamint a diszesebb közép részeket, paszománttal szegélyezzük. A paszománt milyen legyen, ezt már fönnebb jeleztük.

A misemondó ruhával ugyanazon szövetből készülnek: a *stola*, *manipulus*, *kehelyvelum* és *burza*.

A *stola* rendes hossza 2—5 m.; hogy a térdekig, sőt azokon alul is érjen; szélessége, azonképen a *manipulusé* is, 10—12 cm., a végek felé csak lassan és keveset szélesedjenek. A lapát alaku, hirtelen kiszélesedő, *stolák*, *manipulusok* nem egyházasak és csak arra valók voltak, hogy mindenféle tarka-barka himzésekkel láthassák el. Megengedett diszük a három kereszt s egy kis (5 cm.) rojt a végeken. Meg van engedve a kereszteléseknél olyan *stolát* használni, mely egyik felén violaszinü, a másikon fehér.

A *kehelyvelum*, Bor. szent Károly jóváhagyott előírása szerint, egy-egy oldalán 66 cm. hosszú legyen; jobb a paszomántot rá — mint hozzá varrni és kirojtozni. Kereszttel disziteni elő részét szabad, de előírva nincs. Ennél a velumnál különösen kell ügyelni a szövet és bélés puhaságára, mert ha merev, igazítás közben a patena, ostyától együtt igen könnyen lebillenik a kehelyről.

A *burza* vagyis korporáltartó szintén négyszögletes s hossza, széle legalább is 20 cm. Alsó része zárt, a felső nyílt, két oldalnyílását pedig, részben vagy egészben, szalagok vagy a bélés tartásák össze, de oly tágon, hogy a korporálét kényelmesen lehessen kivenni és beletenni.

Ugyanezen okból a burzának keménynek is kell lennie, a mit úgy érünk el, ha a szövet és bélés, félselyem vagy finom vászon közé kemény papírt teszünk s pedig úgy alul, mint fölül, széleit paszománt szegélyezi s közepét kereszt disziti.

Ha ilyen, három oldalán zárt burzára zsinórokat alkalmazunk, úgy a legméltóságosabb Oltáriszentséget a beteghez is vihetjük benne.

Egyébként erre a célra, a burzához hasonlóan bélelt, és szintén rövid zsinóron függő *selyem zacskót* használunk, melynek egyik oldalát kereszt, pelikán, agnus dei vagy más ilyen symbolum disziti.

A *hosszu velumot* a pap akkor használja, mikor az Oltáriszentséggel áldást ad, vagy körmenetekben körülhordozza.

Ennek hossza 3 m., szélessége 40—50 cm. Mindig fehérszínű; ez is minél puhább, annál inkább megfelel céljának, azért legjobb finom selyemből készíteni. A bélése is, ha csak egészen nem mellőzzük, fehérselyem legyen. Az erre alkalmazott zsebek és lebbertyük azonban fölöslegesek s csak az árát drágítják.

Közepét és két végét himzésekkel, oldalait paszománttal, végeit pedig rojtokkal diszítjük.

A fölsorolt egyházi munkákat csak a püspök vagy az általa fölhatalmazott áldozó pap áldhatja meg, a burza és velumok kivételével, melyek megáldása nincsen előírva.

Mohl Adolf.

(Folyt. köv.)

A szentmiseáldozat, papi zsolozsma és a liturgikus ének.

(Elmondattott az Orsz. Eucharisztikus kongresszuson 1901 nov. 6.)

Midőn egykor egy püspök tanácsot kért kupertinói szent Józseftől, mit cselekedjen, hogy papságának életét és erkölceit megjavíthassa, ezen mennyei bölcsességű szent azt felelte: «Gondoskodjék arról, hogy papjai benső áhitattal imádkozzák a breviariumot és valódi buzgósággal mutassák be a szentmisét s rövid idő alatt minden meg fog javulni».

A papi zsolozsma és az áldozat tényleg oly szoros összefüggésben van egymással és a hitélettal, hogy egyik a másik nélkül meg nem állhat. A hol az a dogma, hogy Jézus az Oltáriszentségben valósággal és lényegesen jelen van, elvettett (megszűnt az áldozat), ott elnémult a papi zsolozsma, az officium, elég bizonyítékot nyújt erre a más vallásuak istentisztelete, ha ugyan lehet azt ennek nevezni. És a hol a kanonikus órák (az officium), az Egyház nyilvános, liturgikus imája elnémult, ott az ősi, hiteős és meggyőződésteljes vallási élet helyébe legalább is kétely, restség és minden természetfölötti iránt való fagyos közöny lépett. Ezt eléggé igazolja a számtalan és mélyen érzett panasz a hitélet pangása fölött. Az officium és sacrificium elhanyagolása, ugy az egyesek, mint egész társulatok (szerzetesrendek, és káptalanok) erkölcsi süllyedését és a közös hitélet hanyatlását vonja maga után.

Elég csak felületes tekintetet vetni az ősi keresztény istentiszteletre és kézzelfoghatólag láthatjuk ezen szerves összefüggést, de egyszersmind azt is, hogy sem az officium, sem a sacrificium nem volt ének nélkül.

Valamint az angyalok énekeltek, midőn az Ige testté lőn, ugy az Istenember is énekelt tanítványaival, midőn a kenyér és bor először átlényegült, s miután a Szentlélek leszállott az Anyaszentegyházra, az apostolok folytatták ezen szent éneklést és szüntelenül buzdították a hívőket szent éneklésre és zsolozsmázásra. Így növekedett és tökélesbedett a liturgikus ének az Egyház és az istentisztelet fejlődésével.

A liturgikus imának és éneknek célja, hogy nemcsak a társadalom egyes osztályait, hanem az egész kereszténységet, Krisztus egész misztikus testét, a papságot és a népet egyesítse, mert mindnyájoknak egyenlőképen kell, nemcsak a szentségek kegyelemforrásaiból, hanem a keresztény istentisztelet tűzhelyéből is, a vérontás nélküli áldozatból meríteniök.

A keresztény istentisztelet alapelve tehát, hogy az officium és sacrificium közt szerves összefüggés legyen s tartalmára és imajellegére nézve az Isten akaratának s az Egyház követelményeinek megfeleljen.

A liturgikus áldozat, mely oltárainkon bemutatattik, nem más, mint vérontás nélküli szüntelen ismétlése azon megfoghatatlan titoknak, mely a Golgotha hegyén vérontás mellett végbe ment. Ott megváltási cselekmény volt az, most a megváltási kegyelem közvetítő eszköze. Ennyiben különbözik a két áldozat és annak bemutatási módja egymástól az emberekre nézve. Ott istengyilkosság történt, annak minden iszonyatosságaival, miként azok az értelmes és értelem nélküli természetben nyilvánultak; itt megdicsőült szeretetáldozat az ünnepélyesség minden fényével bemutatva, a mint azt csak a találékony szeretet, a Szentlélek sugallata mellett, kigondolhatta.

A kinyilatkoztatás szerint az angyalok az égben szüntelen dicsőítik s

magasztalják az Istent, s neki hódolatukat bemutatják, úgy a keresztény oltárnál is az Isten és emberek közti viszony sem néma, élettelen quieskálás, hanem élet, mely az emberek, angyalok, szentek és magának az Istenembernek viszonylagos váltakozó cselekményeiben nyilvánul.

Krisztus Urunk úgy az áldozatnak, mint az egész liturgiának a tárgya. A meddig elhatnak az áldozat sugarai, odáig elhangzanak a liturgikus ének hangjai, a hová Krisztus megy, oda kísérik őt az angyalok és hivek énekei és imádságai. A karének betölti az egész egyházi esztendőt s így az istentiszteletnél lényeges, mint a szertartások.

A hol ezen lényeges összefüggés az egyházi ének és áldozat közt meglazul, ott magától értetődik, elvesziti az egyházi ének a jelentőségét és fontosságát s a mily mértékben kicsinylik a liturgiát, ép oly mértékben félreismerik az egyházi éneket.

A szent liturgia értelme és helyes gyakorlása nélkül elsorvad az ember lelke a kegyelmek bő folyamának partján, mert hiányzik a kegyelmek kútforrásának a kulcsa, a menny és föld közti közlekedés eszköze és a szentek egyességének érzete, a melynél fogva az ember lelke szükségét érzi a mennyeknek. Ezen összekötő kapocs nem más, mint az Egyház nyilvános imádsága. vagyis a szent liturgiában való cselekvő részvétel.

Az Egyház nem hiába tartja folyton ébren az áldozatnál az összekötést az áldozópap és a hívők között: a pap üdvözli, imára hívja föl a népet, megkezdi az éneket, hogy a hívők serege átvevén a dallamot, tovább zengje a magasságbelinek dicsőségét, megvallja hitét, az angyalokkal egyesülvén, dicsérje és áldja azt, ki az Úr nevében jó, irgalomért és békességért esdekелjen. A népnek is részt kell vennie az áldozatban, csak így lesz az áldozat a nép részéről is dicsérő, imádó, engesztelő, kérő és hálaadó áldozat, ha az Egyház imáiban és hódolatában szívvél-lélekkel részt vesz. Épen ezen közösségben rejlik a liturgikus imának titokzatos ereje.

Ebből magyarázhatjuk meg, miért irányul a mostani korszellemnek minden iparkodása az ünnepek és az istentisztelet elvilágiasítására, mert így lazul meg leghamarább a hívők és az Egyház közti összetartás s így lehet legkönnyebben megrontani a hitéletet.

A reformácziónak magasztalólag tulajdonítják érdemül, hogy a nép nyelvét behozta az istentiszteletbe, pedig nem hiába mondta Luther, hogy «egyelőre meg kell hagyni a népnek a külső istentiszteletet, hogy el ne forduljon tőlünk».

Az eretnekség csak úgy tudott megerősödni, hogy a papokat, szerzeteseket és apácákat elűzték vagy meggyilkolták, a templomokat lerombolták vagy kifosztogatták és némaságra kárhoztatták; az áldozatot, zsolozsmát megszüntették, az Egyház nyilvános imája elnémult és a hit megfogyatkozott, de rémitően terjedt a racionalizmus, annyira, hogy az emberi társadalom

alapja megingott, a fogalmak megzavarodtak, úgy hogy az imát már nem is tekintették erkölcsi cselekedetnek.

Sohasem hanyatlott volna annyira a hitélet és nem hatalmasodott volna el annyira a közöny és hitetlenség, ha nem csináltak volna a nyilvános, közös istentiszteletből magánájtatosságot, a melynél a más vallásuk mintájára, a kiknek nincs is liturgiájuk, az egyéni hangulat önkényének szolgáltatták ki a hitet, a reményt, a bűnbánatot és az isteni szeretetet.

(Folyt. köv.)

Oltáregyesületi ügyek.

Országos eucharisztikus kongresszus. Még mindig fülünkben csengenek a hatalmas szövegek, melyek november elején megindítottak minden igaz katolikus szívet. Felejthetetlen előttünk ama vigasztató látvány, midőn az ország minden részéből egybegyűlt minden rangú és koru több ezernyi hívő sereg lelkes bátorsággal tett tanúságot katolikus hitéről, keresztény meggyőződéséről s szentül ígérte, hogy egy jobb jövő harcosai lesznek. S mindenek fölött örvendetes volt nekünk, oltáregyesületieknek látni, hogy a szentségi Üdvözítő körül mily lelkes hivek és papok, mily nagy tudományu és ékesen szóló szónokok csoportosulnak, kiket csak az a vágy lelkesít, vissza-

vezetni az embereket az oltárhoz, hol értünk egy isteni szív eped, készen bennünket boldogítani. A nagygyűlés tagjainak s a többi hiveknek is a szentségi Jézus iránt tanusított buzgalma remélnünk engedi, hogy a régi és örök hit mind több és több lélek fölött kezd uralkodni s Krisztus ismét otthonosan fogja magát érezni a magyar katolikusok körében.

Az eucharisztikus kongresszus első része volt a november 5-én tartott országos eucharisztikus papi értekezlet.

A Katolikus Kör disztermében d. u. 3 órakor tartotta meg az eucharisztikus papság értekezletét mélt. és főtt. Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök elnöklete alatt. Még nem mult el három óra, mikor a diszesen diszített terem szűknek bizonyult az egybegyűltek befogadására. Egymástán érkeztek meg: Pongrátz Adolf gróf vágújhelyi prépost, Pletényi Endre kassai apátkanonok, Hanny Gábor kanonok, Kompanyik Coelestin löcsei apátplébános, Wesinger Károly pápai prelátus, esztergomi apátkanonok, Véner Pál dr. kanonok. Szémán Endre prépost, rimaszombati plébános, Szuborics Jenő székesfehér-

vári kanonok, Molnár János prelátus, Nemcsek Ferencz nyitrai kanonok, Illés Ferencz szombathelyi kanonok, Stieber Vincze, Kirner Károly apátok, budapesti plébánosok, sok theologiai tanár, 20 esperes és körülbelül 250 plébános, lelkész és hitoktató.

Alig helyezkedett el ez a sokaság, mikor Kánter Károly apát-plébános, oltáregyleti igazgató az emelvényre vezette mélt. Mailáth gróf püspök elnököt, ki is bevezető beszédében megjelölte az értekezlet célját, kifejtván, hogy ez tulajdonképen azoknak összejövetele, a kik a tabernakulomból, Jézus e gazdag kincses házából meríteni akarnak. Hosszu éljenzéssel fogadott eme rövid bevezető után az elnöklő püspök elnöktársaiul kérte Kirner és Kánter apátokat, míg a jegyzői tisztet Jeszenszky Kálmán hitoktatóra bizta.

Ezután fölolvastatott Porubszky József kimentő távirata, ki elodázhatlan kötelességeivel menti a maga és fölolvadásának elmaradását.

Most kezdődött a tulajdonképeni értekezlet, melynek változatos tárgysorozata előre biztosította a résztvevők figyelmét. Így Tomcsányi a beteglátogatás edényeiről szóló egyházi szabványokat ismerteti. Demény Dezső indítványára az intencziókezelésének megszigorítását kéri az értekezlet a nagyméltóságú püspöki kártól. Ugyancsak Demény indítványára határozatilag kimondja az elnöklő püspök, hogy a régi egyházi ruhákat, szereket se legyen szabad szabadjára elajándékozni vagy eladni, még muzeumoknak sem, csak a köz-

ponti hatóság beleegyezésével s engedélyével.

Skarda sasvári prépost az örök lámpa kezeléséről s az Oltáriszentség örökös imádasának vidéken való szervezéséről szónokolt mély érzéssel és nagy hatást keltve. Molnár prelátus a szentségház alakját, anyagát illető egyházi szabványokra hívta föl a kongresszus figyelmét s ebben nem egy új gondolatot adott az egybegyűlt papságnak. Ferenczy szalkai plébános az egyházi fehérműk tisztántartásainak szükségességéről és annak praktikus alkalmazásáról értekezett. Kucsera komáromi plébános pedig a nép-ének javítására, tökéletesítésére hívta föl paptársai figyelmét. Végül Kánter oltáregyleti igazgató az egyházi szereket kérő kérvények fölszereléséről szól, kifejtván, hogy azokat az oltáregylet elnök-nőjéhez kell ezután címezni, de előbb az egyházmegyei igazgatóhoz kell benyújtani, a ki azt továbbítja. A templomi leltár hozzácsatolása is szükséges, mert így nem lehetetlen, hogy többet adnak, mint kérnek.

Még többen is szóltak volna, tovább is folyt volna az értekezlet, de az idő már hatra járt, a mely a nyilvános ülés ideje. Azért elnöklő Mailáth püspök néhány buzdító szavával beresztette az értekezletet, a melyre püspöki áldását is adta s azután lelkes éljenzés között eltávozott.

November 6-án, d. e. 10 órakor nyílt meg az *Eucharisztikus kongresszus nyilvános ülése* a Katholikus Kör disztermében, melyet ez alkalomra annyira megtöltött a közönség,

hogy az érdeklődők egy tekintélyes része már helyet sem kapott. Megjelent a diszes hallgatóság körében *Dessewffy* Sándor csanádi püspök, *Zichy* Nándor gróf, *Zichy* Nándorné és *Livia* grófnők, *Mailáth* György gróf, *Rédl* báró, *Pongrác* Adolf gróf, az egyházi méltóságok egész sora, az oltáregyesület választmánya csaknem teljes számmal stb.

10 órakor *Mailáth* Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök főpapi diszben elfoglalta az elnöki széket s mély csendben kezdte megnyitó beszédét, melyet lapunk jelen számának élén közlünk. A nagy lelkesedéssel, benső meggyőződés hangján előadott apostoli szózatot többször szakította félbe a jelenlevők tetszésnyilvánítása, végén pedig kitörő lelkes éljenzésben és tapsban nyilvánult meg a hatalmas közönségnek rajongó tisztelete az apostoli lelkületű püspök iránt.

Ezután elnöklő püspök alelnökökül fölkérte *Wolafka* Nándor cz. püspököt és *Skarda* József prépostot s fölolvastatván az üdvözlő táviratok, megkezdődtek az előadások.

Elsőnek *P. Tomcsányi* Lajos szólt, a szent hagyományból bizonyítva nagy tudományos készültséggel az Oltáriszentség tanát. Utána *dr. Prohászka* Ottokár szólt szokott ragyogó előadásával az Oltáriszentségről, mint erkölcsi tényezőről. *Soós* István a karmeliták budapesti házfőnöke az Örökimádás-templomáról tartott sikerült előadást, sürgetve az építés minél előbb való megkezdését. *Mohl* Adolf loreтоми plébános az egyházi ruhákról. *Dr. Bundala* János pedig

az egyházi énekről értekezett, mindkettő érdekesen és praktikusán. *Dr. Zubriczky* Aladár előadása az Oltáriszentség irodalmáról, az idő előrehaladott volta miatt, elmaradt.

Ezzel a tárgysorozat kimerült, mire *Wolafka* Nándor cz. püspök a kongresszus nevében szokott ékesszólásával megköszönte *Mailáth* gróf püspök fáradozását s fölhívja a kongresszust, hogy hálából minél többen vegyenek részt a délutáni hódoló körmeneten.

Mailáth püspök még *Kánter* Károly apátnak szavazott köszönetet, majd fölkéri *Dessewffy* csanád püspököt, hogy áldja meg a gyülekezetet. — A püspöki áldást a gyűlés térden állva fogadta, mire az elnök azt éljenzés közben bezárta.

Az eucharisztikus körmenet. A katolikus nagygyűlés legfényesebb pontja tagadhatatlanul az eucharisztikus körmenet volt. Megnyilvánult az egész országból egybegyűlt hívek hitélete abban az impozáns és fényes körmenetben, melyet a legfölségesebb Oltáriszentség hódolatául rendeztek az oltáregyesületek és az országos katolikus kongresszus.

Felejthetetlen emléke cz a körmenet, melyen a katolikus hívők ezrei mutatták be az Ur Jézus előtt hódolatukat, mindazoknak, a kik azon részt vettek, de felejthetetlen a főváros lakosságának is, melynek ritkán volt alkalma a katolikus hitbuzgóság ily fényes és nagyszabásu megnyilatkozását látni.

Az egész országból egybegyűlt

hívek már kora délután sűrű csoportokban gyülekeztek a Katholikus Körben, az Angolkisasszonyok templomában és a belvárosi plébánián, hogy az ország összes katolikus hívői nevében lerójják hódolatuk adóját az Oltáriszentségben jelenlévő Ur Jezusnak. Szébb és fényesebb körmenet kevés volt még Budapesten. A résztvevők és nézőközönség egy tömeggé olvadva hatalmas sereget alkotott, melyben lelkesedéssel és áhitattal dicsőítették versenyezve Isten Fiát.

A szív tiszta érzése és a hit ünnepe volt e nap és az a sok égő gyertya és virág mind egy-egy imádság volt, mely Jezusnak szólt, kit diadalal, ének, zene és imádság között vitt és mutatott föl az ájtatos hívőknek Magyarország egyik főpapja.

Délután 4 órára zsufolásig megtelt a belvárosi plébánia-templom hívőkkel, kik a mély boltozatu templom hajójában, ünnepies gyertyafény mellett, mély imádságba mélyedve várták az ünnep kezdetét.

Az orgona mély öblü, bugó hangjai mellett érkezett az oltárhoz Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök, Wolafka Nándor fölszentelt püspök, Kirner Károly belvárosi apátplébános, Káner Károly apát, Fischer-Colbrie dr. kanonok, Skarda József prépost, sasvári plébános, Pongrácz Adolf gróf prépost, vágújhelyi plébánosoktól kísérve. Ezeket követte a karinges papok végtelen sora, kik az oltár két oldalán foglaltak helyet. Képviselve voltak a főváros összes szerzetesrendjei, majdnem teljes szám-

ban. A körmenetet megelőzőleg Kirner Károly belvárosi plébános a tabernakulum fölé helyezte az Oltáriszentséget, a mi után Riesz Jezus-társasági atya a szószékre lépett és elmondta nagyhatásu beszédét az Oltáriszentségről. Ünnepi csend és szent áhitat között szólt Riesz az Oltáriszentség magasztosságáról és fönségéről. A szívet érintő beszéd után kezdetét vette a körmenet. Elöl mentek a legényegyletek a budapesti központi egyesület élén, utána a budai, nagyváradi, ungvári, komáromi, bajai, pozsonyi, temesvári, dombovári és zentai katolikus legényegyletek. Valamennyi egyesület zászlója alatt vett részt a körmenetben. Utánuk sorban következtek a Budapesti Katholikus Kör, a katolikus egyetemi ifjuság Szent Imre-egylete, az oltár és női társulatok, az országos katolikus kongresszus tagjai, a papok végtelen sora, kik után a legszentebb Oltáriszentséget vivő Mailáth püspök ment baldachin alatt és ezt követték a hívők ezrei.

A menet a régi Városház-téren, Eskü-uton, Ferencziek-terén keresztül az Egyetem-utczán, az Egyetem-tér és Papnövelde-utczán, továbbá a Borz- és a Váczi-utczán át tért vissza a templomba. Az utca két oldalát sűrűn ellepte a fővárosi hívők tömege, kik az Oltáriszentség előtt levett kalappal, mélyen hajtották meg térdüket. A körmenetben részt vett papok gyönyörűbbnél-gyönyörűbb egyházi énekeket énekeltek, dicsőítve az Urat. A hívők számtalan égő gyertyája nappali fényt terjesztett az est homá-

lyába. — Az utvonal mentén a házak ablakaiban is ott égtek a szeretet gyertyái, jólehet, ezek a kivilágított ablakok nem voltak oly számosan, mint az Ur Jézus iránti hódolat meg-megkivánta volna. Gyönyörű hatást gyakorolt a ferencziek és az angol-kisasszonyok kivilágított templomai és házai, melyek nagyban emelték a hívők áhítatát.

Igy vonult a menet énekelve, imádkozva utvonalán vissza a templomba. Könyekig meghatotta a nagy Szent-ség közvetlen kísérőit az a mély áhítat és fohász, melylyel a hívők a templomba bevonuló szentségi Üdvözítőt térdenállva, buzgó lelkesedéssel fogadták.

Körmenet után litánia és áldás fejezte be a gyönyörű napot s az eucharisztikus kongresszust is, melynek emléke bizonyára sokáig fog élni minden résztvevő szívében.

Egyik szabadelvű lap a körmenetről cikkezvén, azt írta, hogy az «egy bizar kép a középkorból» volt. Ne féljenek a középkortól. Nem akarjuk azt hibáival visszahozni. Csak hitét és buzgóságát akarjuk új életre kelteni. S ha ez némelyek előtt bizar gondolat is, mi tudjuk, hogy e középkori buzgóság nyomán kél új életre a régi társadalmi és erkölcsi rend s tisztesség.

Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templom központi bizottsága november 19-én, szent Erzsébet napján kegyeletes szívvvel adózott elhunyt királynénk emlékének s a templomépítés és erre szol-

gáló gyűjtés módozatairól tanácskozott. 10 órakor ünnepélyes szentmisét tartott *dr. Kohl Medárd* püspök az angolkisasszonyok templomában, mely után a jelenvolt diszes és előkelő közönség átvonult a Katholikus Körbe, hogy jelen legyen az *Örökimádás templomának* központi bizottságának közgyűlésén.

A közgyűlésen, melyen az intéző mágnáshölgyeink teljes számban vettek részt, *Zichy Nándor* gróf elnökölt. Mielőtt az ülést megnyitotta, fölkérte *Kohl Medárd* püspök társelnököt, hogy tartsa meg megnyitó beszédét. *Kohl* püspök erre a következő eszmédús, a hitélettől és hazafiságtól ragyogó beszédet mondta:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Mélyen tisztelt nagygyűlés!

Sajátságos fájdalom metsző érzete nyilalta át bensőmet, midőn a kitüntető meghívást vettem, a mely annak a szerencsének teszi részesévé, hogy a mélyen tisztelt nagygyűlést e helyről üdvözölhetem.

Azokat a fájó emlékeket, a melyeket hön szeretett királynénk megrendítő elvesztése kebleinkben hátrahagyott, azt a gyászos napot, mely három év előtt hazánkat könyekre indító szomoruságba döntötte, mi sém képes feledtetni.

Nemzetünk hódolata és hálája változatlan bensőséggel, nem csökkenő hevüléssel fog mindig ahhoz a sirhoz zarándokolni, a melyben volt büszkesége és öröme, vigasza és támasza pihen.

De a mi fájdalmunk, mélyen tisztelt közgyűlés, nem marad a kesergő

szomoruságnál; nem éri be sóhajokkal és jajszavakkal, *a mi fájdalmunk a hitnek és szeretetnek erejében imává törekszik átszellemülni.*

Azért lelkesült buzgalommal törekszik nemzetünk, különösen Magyarország mélyen tisztelt hölgyei oltárt állítani, melynek zsámolyánál kiöntesse fájdalmát, elkesereghesse bánatát, lekönnyöröggesse Isten erősítő vigaszát.

Szóval, a mi fájdalmunk nem elhangzó bánatos szavakban, hanem maradandó tettekben keres kifejezést.

Oltárt, szentélyt törekszünk fölállítani, mely a jövő nemzedéknek is egyrészt hirdesse kegyeletünket dicső emlékű királynénk iránt, másrészt, hogy ebben egyszersmind az egész ország imája szálljon föl Istenhez engesztelőleg, áldást és oltalmat kérőleg arra a magyar nemzetre, melyet remélni és jövőben bizni épen a felejthetetlen királyné tanított meg.

A m. t. bizottság lelkes odaadó ügyekezeteiből áll is már a szentély.

Van már egyesek nagylelkűsége folytán kis hajlék, a hol szünet nélkül mutattatik be az ima áldozatja, hol manap már 13, ezen életföladatra magát szentelő lélek teljesíti, édes magyar hazánk javára, azt a nagy és fontos, de napjainkban oly igen elhanyagolt és kicsinylett missiót, az ima missióját.

Szerény azonban e szentély és kicsiny.

De hát nem ilyen volt-e minden nagy műnek a kezdete? Nem volt-e kicsiny és alacsony azon bethlehemi hajlék is, a melyben Megváltónk a

világba lépett? Ép azért hiszszük, hogy a szerény kezdetnek büszke folytatása lesz.

Hiszszük, hogy a mint hatalmas boltívek törnek ma a magasba azon áldott helyen, a hol a megváltás művének oly annyira örvendetes mozzanata lefolyt, ép úgy fognak nemsokára ragyogó falak emelkedni e fővárosban azon nemzeti kegyelet diszes emlékeül, a mely őseink hagyományos vallásosságának mélyéből fakad.

Reméljük, hogy nincs messze már az idő, midőn állni fog egy diszes szentély, a hol örökimádás veendi körül a legméltóságosabb Oltáriszentségben jelenlevő Üdvözítőnket, a hol ha vétkezett, ha Istenéről megfélekedezett valaha e nemzet, seraphi szeretettől égő szivekből fog fölszállni az esdeklő ima:

«Bocsásd meg nekik, Uram, mert nem tudják, mit cselekedtek»; a hol ha veszedelem fenyegeti nemzetünk erkölcsét, anyagi, szellemi jólétét, fönmaradását, függetlenségét, szűzies ajkáról fog elhangzani az ima:

«Domine salva nos, perimus». Ments meg minket, mert elveszünk; a hol ha lankad a nemzet mindennapi küzdelmében, nagy és nemes törekvéseiben ártatlan tiszta lelkek fogják kiesdeni a szentséges Szívtől az erőt, segítséget, a boldogulást, fohászokodva az egyház himnuszának szavaival:

«Bella premunt hostilia,
Da robur, fer auxilium».

Küzdelmek, háborúk szorongatnak,
Adj erőnyújtó segítséget!

Magasztosabb, fönségesebb munkát nem végezhet azért a m. t. bizottság, mintha e nagy nemzeti templomnak létesítésén fáradozik. Nem is emelhetnénk dicsőbb és méltóbb emléket felejtethetlen királynénknak, mintha az örökimádás templomának fölállítása által hozzuk közelebb a nemzetet az Ur Jézus szent Szívéhez, azon jóságos Szívhez, mely táplál és gyógyít, áldásokat oszt és irgalomban részesít.

Milliók hálás érzelmének visszhangja lesz azért is a forró köszönet, melyet a m. t. bizottság fáradhatatlan buzgalmaért nyilvánítani szerencsés vagyok.

De milliók óhaját is vélem tolmácsolni, midőn a további munkához lankadatlan kitartást és bőséges áldást kívánok.

Tudom, nem könnyű dologról van szó, különösen a mai hithideg, a létfontartás küzdelmeiben és gondjaiban rideggé vált időben. Azonban a m. t. bizottság találékony lelkesedése és bölcsesége mindenesetre föllendi a magasztos szándék megvalósításának legbiztosabb eszközeit.

Legyen szabad, fölhasználva ez alkalmat, azon szerény véleményemnek kifejezést adni, hogy egy országos egyesület létesítése és állandósítása talán hathatósan előmozdítaná az örökimádás templomának érdekeit, segíthetne idővel a székesfővárosban és az országszerte tapasztalható és kiáltóan nagy templomhiányon is.

De bármily utakat és eszközöket válaszson a m. t. bizottság mindnyájunk hő óhajának megtestesítésé-

hez: táplálhatja azt a meggyőződést, hogy buzgólkodását az egész ország legmelegebb érdeklődése kíséri.

Ez erős meggyőződésben ismételten kérem a jóságos Isten bő áldását munkájukra s a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Gyürky Ödön titkár olvasta föl ezután jelentését a központi bizottság működéséről s részletesen beszámol az Örökimádás-templomvidéki bizottságairól. Jelentette, hogy a bizottság immár, összevéve a központhoz beérkezett értékeket, a vidéki bizottságok által kezelt összegeket, *több mint egy fél millió korona áll rendelkezésére.* Ezen eredményből a lefolyt esztendőre 78.011 korona 47 fillér esik, vagyis 1900 nov. 19-től 1901 nov. 19-ig 78.011 kor. 47 fillért gyűjtött össze a bizottság. «Bizonyára nem nagy ez az eredmény — mondja a jelentés — tekintettel nagy és magasztos célunkra, de ha szomorú viszonyainkat tekintjük, talán még sem szabad egészen elégedetleneknek lennünk.» Ezután rátért a jelentés a vidéki bizottságok működésének ismertetésére. Az Örökimádás-templom magasztos ügyén ma már 47 vidéki bizottság fáradozik. 40 megyei és 7 városi bizottság, melyek nagy lelkesedéssel, buzgalommal működnek s nagy részük van az eddig elért eredményekben. Így például a vasvármegyei bizottság, melynek elnöke *Reissig* Edéné, több mint 13.000 koronát gyűjtött, a sopronmegyei bizottság *Esterházy* Miklósné hercegasszony diszelnöksége mellett 11.823 koronát, a temesmegyei bizottság

Dessewffy Aladárné grófnő elnöklésével 11.781 koronát, a szolnokmegyei és békésmegyei bizottságok Cziráky Jánosné grófné elnöklete alatt, több mint 15.000 koronát. E szép eredmények kívánatossá teszik tehát, hogy Magyarország minden nagyobb városában és vármegyében megalakítsa az Örökimádás-templom központi bizottsága a vidéki bizottságokat.

A jelentés befejeztével *Kohl* Medárd dr. püspök a bizottság hölgytagjainak nevében egy értékes mellőt nyújtott át a titkárnak emlékül és meghatóan gyengéd jeléül azon elismerésnek, a melylyel Gyürky Ödönnek adóznak, a ki a bizottság fönállása óta fáradhatatlanul és önzetlenül buzgólkodik a hölgyek magasztos célja: az Örökimádás-temploma érdekében.

Az ülést *Zichy* Nándor magasztárnyalásu beszéde fejezte be.

Első sorban egy kedves kötelességének vél eleget tenni, a mikor hálás köszönetet mond *Kohl* Medárd püspöknek magasztos beszédeért s ugyan csak köszönetét nyilvánítja *Gyürky* Ödön dr. titkárnak fáradhatlan munkásságáért. Csak rövid ideig szándékszik a jelenlevők türelmével visszaélni. Gyönyörű szavak kíséretében rámutat arra, hogy nincs fenségesebb, nincs imádandóbb dolog, mint az Ur Jézus Krisztus és a valóságos testi jelenlétében az Oltáriszentség! Mikor érezzük a hitet fenségesebbnek, mintha leborulunk az Oltáriszentség előtt s őt imádjuk, ki valóságban köztünk van, velünk érez s érettünk

fömláldozza magát. S nemzeti érzelünknek sem emelünk méltóbban oltárt, mintha az Oltáriszentség folytonos imádására emelünk fényes hajlékot. S így tettünk kettős értékű lesz. Igazhitű keresztény és hazafias! Mert a katolikus egyház mindig meggyőződik és mindig győzhetetlen! És valamint a katolikus vallás is győzni fog az egész föld kerekiségén, úgy diadalt kell, hogy arasson ez a szép eszme is, melyért a bizottság fáradt! Köszönetet mond a megjeleneteknek s kéri a közönséget, hogy délután jelenjenek meg újból ily szép számban.

Zichy Nándor gróf eme nagyhatásu szavaival ért véget a délelőtti közgyűlés,

Délután 3 órakor a központi bizottság tagjai s a vidéki elnökök tanácskozásra gyűltek össze a Katolikus Kör tanácstermében. A tanácskozáson *Pallavicini* Edéné örgrófné és *Zichy* Nándor gróf elnököltek. Elintézték a vidéki bizottságokban előfordult változásokat, több megyében új bizottságok szervezését határozták el s végül megbeszélték a vidéki bizottságok s a központi bizottság működésének módozatait.

E nap ünnepének befejezéseül délután 5 órakor istentisztelet volt a «*Mária Reparatrix*» Örökimádás apáczáinak kápolnájában.

A központi oltáregyesület választmánya november hó 11-én, délután 3 órakor, helyiségében az örökimádás zárdában, IX. Rákos-utca 5., ülést tartott dr. Kiss Aladárné elnöklete

alatt. Az egyesületi igazgató Káner Károly apát, kir. palotai plébános üdvözölvén a jelenlevőket, kiemeli, hogy mikor oly jelentékteljes napokról, melyeket átéltünk, megemlékezünk, emeljük föl szívünket, hálát adva a jó Istennek az eucharisztikus kongresszusünnepségeinek oly üdvös lefolyásáért. Az egyesület köszönetet mond méltóságos *gróf Mailáth Gusztáv* püspök urnak is, kinek elnöklése az eucharisztikus kongresszuson, azt országos jelentőségű eseménynyé avatta. Jelentette továbbá az igazgató, hogy egyesületünk megalakulásának évfordulóját kilenczeddel ünnepeltük, úgy, mint más években is szoktuk. A munkaórák megkezdődtek és igen szép látogatottságnak örvendenek. November tizenkettedikén a megholt tagokért szentmisét mondatt az egyesület. *Almásy Edmundné* és *báró Luzsénszky Henrikné* urnők a terjesztőnők sorába fölvetettek. Elhatározott, hogy az Erzsébet-rendieknek némi kárpótlást kell nyújtani a havi közös ájtatosságnál fölmerülő költségekért. S hogy az «Örökimádás» folyóiratunk mindinkább terjedjen Ő Eminenciája a bibornok hercegprimás s a püspök urak föl fognak kéretni, hogy lapunk előfizetési árát a templom kasszából fődöz-hessék a plébános urak.

A gyulafehérvári központi oltár-egyesület saját tőkéje gyarapítására november hó tizenhetedikén, a zárdanagytermében, művészi hangversenyt rendezett a következő műsorról: 1. Lambillotte. Ford. «Harangszó.»

Éneklik: Lakner E., Roska R., Bochdanovits F., Pandur E. kisasszonyok. Zongorán kíséri Frölich Jolán kisasszony. 2. Bach. «Zongorahangverseny» D-moll-ban. Az első zongorán előadja: Ludányi Adél zongoraművésznő, a második zongorán; Dombay Arthur zongoraművész. 3. Fölolvasás. Az Oltáriszentség vétele és az ide vonatkozó egyházi törvény. Tartja: Dr. Vass Albert theologiai tanár. Dombay A., «Rondo» As-durban. Előadja Ludányi Adél zongoraművésznő. 4. Pataky S. L. «A szent szívhez.» Éneklik: Lakner E., Roska R., Bochdanovits F., Pandur E. kisasszonyok. Zongorán kíséri: Frölich Jolán kisasszony. 5. Schumann. «Zongorahangverseny.» A-moll-ban I.) Andantino grazioso; II.) Allegro affettuoso. Az első zongorán előadja: Ludányi Adél zongoraművésznő, a második zongorán: Dombay Arthur zongoraművész. 6. Pannon. «Misém után.» Szavalja: Pandur E. kisasszony. 7. Dombay A. «Magyar Rhapsodia.» Az első zongorán előadja: Ludányi Adél zongoraművésznő, a második zongorán: Dombay Arthur zongoraművész.

A kézdivásárhelyi oltár-egyesület november 19-én és 20-án ünnepelte főnnállásának 25 éves jubilleumát. November 10-én, délután 4 órakor, a kézdivásárhely-kantai templomban ünnepélyes vecsernye tartatott a legméltóságosabb Oltáriszentség kitételével és imádásával, szent beszéd az Oltáriszentségről. November 20-án, délelőtt 8 órakor, a papok és hivek

gyónása; 9 órakor a szent olvasó elimádkozása, $\frac{3}{4}$ 10 órakor ünnepélyes szentmise az Oltáriszentség előtt, a papok és hivek áldozása, ünnepi beszéd és Te Deum következett. November 20-án, délelőtt 11 órakor, a kézdivásárhely-kantai főgimnázium nagytermében a diszgyűlés a következő tárgysorozattal folyt le. *a)* Elnöki megnyitó beszéd. Mondta br. Szentkereszty Stephanie. *b)* Titkári jelentés. *c)* Az Oltáregyletnek a gyulafehérvári központi Oltáregyesülettel való egyesülése fölött határozás. *d)* Az Oltáregylet 1900 évi számadásának betérjesztése. *e)* A számvizsgáló bizottság újra szervezése. *f)* Az 1901. évi vizkereszti gyűjtés beszámolója. *g)* Tárlatrendezés 1902-ben. *h)* Az Oltáregylet 25 éves történetének megiratása és kiadása. — *i)* Indítványok, melyek a gyűlés előtt 24 órával az elnöknek bejelentendők. *j)* A diszgyűlés bezárása

Elmélkedés a legfölségesebb Oltáriszentségről.

Bouillierie G. carcassonei püspöktől.

A pusztai tűzoszlop.

III.

A pusztai tűzoszlop a hideg és hitetlen lelkek előtt homályos; a szerető szívek előtt ellenben ragyogó fényes.

Szerető szívet adj! — kiált föl szent Ágoston. — Az majd megérti, a mit mondok.

A világ és annak követői föl nem fogják: mikép lehet az Oltáriszentség rendkívüli hatással a hívő és hű lelkekre.

Az Énekek éneke büntetéssel fenyegeti azokat, a kik a Jézussal való belső egyesüléstillette hitetlenkednek.

E büntetés rettenetes és nem ritkán éri ama lelkeket, a kik az Oltáriszentséghez hidegen közelednek; avagy hatásáról kételkednek.

Távozzatok onnan, távozzatok — mondja amaz ihletett ének.

Ti a bizalmasságra és Isten dolgainak édes szemléletére méltatlanok vagytok.

A helyett, hogy számkivetett lelkek a szent elmélkedésekkel, mintegy mennyei eledellel táplálkoznék;

a helyett, hogy ájtatosságtok a mennyországba hatolna és ott a boldogok lakását bejárná;

e helyett testetek és érzékeitek rabszolgaságába kerültök.

Rendetlen vágyakban kerestek ki-elégítést; de sem a keresett vigasztalást, sem az óhajtott táplálékot nem találjátok meg a földön.

Szerencsétlenek! mondjátok szemiteknek, hogy sirjanak.

A magasságban kellene ugyanis élnetek; ti ellenben a mélységet és annak szennyét becsültétek többre.

Világosságot kellett volna keresnetek az Oltáriszentségben; ti ellenben fekete éjszakát, sűrű sötétséget, homályt és talán kárhozatot leltetek benne.

Mi másképp áll a dolog a buzgó lelkekkel, a szerető szivekkel, a kik hittel, szeretettel, nyomoruságuk élénk érzetével közelednek az Oltáriszekerényhez.

Tekintetük az Urat keresi, szivük nyitva áll; Ő pedig páratlan fényvel világosítja meg őket.

Vágyaik kielégítettnek és akaratuk, a melyet ajkaik kifejeznek, teljesedik.

Sokan megértének, főleg pedig azok, a kik az Oltáriszentség vendégségéhez, szent vágyódással telve el iránta, gyakran járulnak.

Nem egyszer langyosan, szomoruan és szárazon telepedtek ők itt már le, — és lelküket egyszerre a kegyelem árasztotta el. Keblük ieszült és egész valójukat a buzgóság járta át.

Teljes, tömött, túlaradt, bő mértékkel öntötte kitágult szivükbe az Oltáriszentség a szeretetet.

Fussunk! Sorakozzunk e fényes felhő alá! Vezetőnk, oltalmunk legyen az! Örvendjünk neki az élet pusztájában!

Egyetlen egy szó, egyetlen egy kiáltás hangozzék mindenfelül: a szeretet szava, a hála szózata.

Meditator.

A legfölségesebb Oltáriszentség imádása.

Imádlak igaz biróm és elismerem, hogy végtelenül irgalmas vagy.

Engesztelésül ama kételkedésekért, a melyekkel az emberek az Oltáriszentségben való valóságos jelenlétének iránt viseltetnek: az evangelisták szilárd hitét ajánlom föl, a kikkel reményelem, hogy egykor majd én

is mondhatom és énekelhetem, miszerint:

Végnélkiül imádtassék és áldassék a legfölségesebb Oltáriszentség!

Adorator.

IRODALOM.

Fabiola. Drámai képek. Irta *Commer Klára*. Fordította *Huber Lipót*. Kálcsa. Ára 70 fillér. Wiseman bibernok gyönyörű regényének hősnőjét állítja elének e drámai mű, a mint egyik szerény rabszolganője, a keresztény Syra lassan-lassan a keresztény hitre téríti... A szerzőnő célja kétségkívül az volt, hogy a legendát az iskolai színpad számára átalakítsa, és e célját el is érte... Érdekesítő drámai bonyodalmak persze nem találhatók benne; a képek inkább történeti összefüggésben állnak egymással. Az irány, bár egyszerű, mégis gördülékeny és nemes... A mű nem lép ugyan föl a szorosán vett dráma igényeivel, de azért színrehozatala, a legendában rejlő vonzó erőnél és a ker. költői szellemnél fogva minden bizonynyal épületes hatással lesz, s a főtisztelendő fordító hasznos dolgot művelt, midőn a magyar karácsonyi könyvpiacot e kedves könyvvel megajándékozta. Melegén ajánljuk.

Szerkesztő: Dr. Glattfelder Gyula.

*Egyházi ruhák
és fehérneműek.*

*Egyházi és egyleti
zászlók. Műhímezés.*

==== *Templom- és kápolna-berendezések.* ====

Kitüntette : Szeged 1876. Székesfehérvár 1879. Deés 1879. Budapesti 1885, 1896.

Magyarország legrégebbi
egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

József fkg és Klotild fkgasszony ő cs. és kir. fenségeinek udv. szállítója

BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 15. szám alatt.

==== *Alapított 1863-ik évben.* ====

~~~~~ Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás. ~~~~~

Ajánlom dúsan fölszerelt egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen : miseruhákat, pluviale, dalmatika és ornátusokat. Egyházi és társulati lobogók.

*Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dal-
egyleti és temetkezési egyleti zászlókat.*

Szentszobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat. Monstranciák, stáció-képek, oltárok, Urkoporsókat stb. Nagy választék arany, ezüst és selyemhímezésekben, valamint hímezett egyházi ruhákban.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák, oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el. Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

